

Vážení přátelé,

stalo se již novodobou tradicí, že se scházíme na náměstích a na veřejných prostranstvích v tento den, abychom si připomněli památku těch, kteří byli zavražděni před více jak osmi desítkami let. Připomínáme si naše rodinné příslušníky, rodiče, prarodiče, naše přátele, naše sousedy. Po takto dlouhé době to jsou však již většinou rodiče či prarodiče našich přátel a sousedů, jejich známí, které možná my známe jen z vyprávění, nebo podle místa, kde kdysi žili a kde je dnes připomíná možná jen Stolperstein Kámen zmizelých. Vzpomínka na konkrétní osoby a jejich tragické osudy nenávratně bledne. A právě to bychom neměli dopustit. Jinak by byla jejich oběť marná.

Ano, víme, že na toto téma existuje mnoho citátů, které mohou být hluboké, ale i frázi a bonmotů, které zaujmou jen na okamžik ve víru událostí, které se na nás dnes a denně řítí ze všech možných stran a směrů. O to více bychom se měli dnešního dne zastavit a se vší úctou a pietou vzpomenout na historické události, které se nás osobně možná nedotkly, ale předznamenaly vše to, čím my dnes žijeme. V Izraeli se tak děje. V tento den vždy v 10 hodin dopoledne zazní v celé zemi sirény a veškeré dění, včetně automobilového provozu, se zastaví. Zastaví se i doprava na dálnicích a lidé – kteří jako vždy někam spěchají - vystoupí z aut, aby na dvě minuty uctili oběti holocaustu a hrdinné bojovníky, kteří se postavili nacistickému zlu téměř s holýma rukama, jako ve Varšavském ghettu onoho 19. dubna 1943. Právě podle tohoto data – v závislosti na židovském kalendáři – se řídí i datum dnešní vzpomínkové akce na celém světě.

Není náhodou, že jsme zmínili Izrael. Bohužel tam zní sirény při úplně jiných příležitostech, které nemají s pietou vůbec nic společného. Země je po brutálním pogromu ze 7. října 2023 stále vystavena raketovým útokům, přicházejícím ze severu i z jihu a zároveň čelí nebývalému mezinárodnímu tlaku, který jako by zaměřoval příčiny a následky.

A tady se rozevírají příslovečné nůžky. My si dnes, spolu s celým světem, připomínáme jména zavražděných během nacistického běsnění, jenomže na stejných veřejných prostranstvích v Evropě a Americe občas vlají vlajky, reprezentující skupinu lidí, která se nyní pokouší o to samé, o co usilovali nacisté před osmdesáti lety, totiž zničit židovské obyvatelstvo. Terčem jejich nenávisti tentokrát nejsou naši rodiče, prarodiče, sousedé či známí, nýbrž celý židovský stát, s jehož existencí se nikdy nesmířili. Proto si musíme právě dnes uvědomit, že mnozí z těch, na

keré nyní s velkou pietou vzpomínáme, se upínali právě k vizi založení vlastního židovského státu, který by nikdy nedovolil to, čím museli oni projít a jednou pro vždy by zastavil staletou nenávist. Tahle vize se bohužel nikdy zcela nerealizovala, stejně jako varování těch, kteří peklo holocaustu přežili a snažili se lidstvo varovat sloganem „nikdy víc“.

Jsme dnes svědky převratných událostí, které – na rozdíl od našich rodičů, prarodičů, sousedů a známých – můžeme sledovat doslova v přímém přenosu. Ale stejně jako tehdy oni, i my se často nestačíme divit. V současné době zní mnoho sirén v mnoha zemích, i nedaleko od nás, ale také mnoho varovných a skeptických hlasů a jsou i mnozí, kteří současnou situaci přirovnávají k první polovině 20. století. Víme, že není vhodné poukazovat na historické paralely, víme ale také, že z historie je třeba se poučit.

Především proto jsme se dnes sešli na našich náměstích a na veřejných prostranstvích. Chceme si připomenout nevinné oběti, i bojovníky proti zlu. Institut Tereziňské iniciativy – i pod novým názvem a v nových formách, jako je například spolupráce na projektu Stolpersteine – Kameny zmizelých – se o to nikdy nepřestane vehementně zasazovat.

Ředitel ITI, Tomáš Kraus